

Rolnummer 2499
Arrest nr. 20/2003 van 30 januari 2003

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 145, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters L. François, P. Martens, M. Bossuyt, A. Alen en J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arrest van 28 juni 2002 in zake S. Malcikan en A. Malcikan, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 12 juli 2002, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 145, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet voor zover dat artikel in procedures nopens de opheffing van de leeftijdsvoorwaarde om te huwen de beroepstermijn doet lopen vanaf de uitspraak van het te bestrijden vonnis ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

S. en A. Malcikan hebben de jeugdrechter verzocht om dispensatie, voor hun minderjarige dochter, van de minimumleeftijd om te huwen.

Bij vonnis van 20 maart 2002 heeft de jeugdrechter het verzoek ongegrond verklaard wegens gebrek aan voldoende gewichtige redenen. Zich baserend op het advies van het openbaar ministerie stelt de rechter dat de toekomstige echtgenoot, wiens asielaanvraag werd afgewezen, reeds in het verleden getracht heeft een schijnhuwelijk te organiseren, zodat het niet uitgesloten is dat het verzoek om dispensatie is ingegeven door opportunisme.

Tegen dat vonnis hebben de ouders beroep ingesteld bij verzoekschrift ter griffie neergelegd op 19 april 2002. Met toepassing van artikel 860, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek werd voor het Hof van Beroep ambtshalve de laattijdigheid van het hoger beroep opgeworpen. Daarop wordt het Hof van Beroep verzocht een prejudiciële vraag te stellen over de grondwettigheid van de bepaling die de termijn van hoger beroep vaststelt op acht dagen ingaand de dag van de uitspraak. De verwijzende rechter merkt op dat het bestreden vonnis niet per gerechtsbrief overeenkomstig artikel 1031 van het Gerechtelijk Wetboek, maar slechts bij gewone brief werd gemeld aan de appellanten.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 12 juli 2002 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 7 augustus 2002 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 28 augustus 2002.

Memories zijn ingediend door :

- S. Malcikan en A. Malcikan, wonende te 9000 Gent, Brugsesteenweg 87, bij op 22 augustus 2002 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 20 september 2002 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 23 september 2002 heeft voorzitter A. Arts, naar aanleiding van het verzoek van de raadsman van de partijen Malcikan van 19 september 2002, de termijn voor het indienen van een memorie van antwoord verkort tot vijftien dagen.

Van de memories en de beschikking van 23 september 2002 is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 25 september 2002 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 19 november 2002 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 11 december 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 20 november 2002 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 11 december 2002 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. R. De Clercq, advocaat bij de balie te Gent, voor S. Malcikan en A. Malcikan;
 - . Mr. O. Vanhulst, tevens *loco* Mr. P. Hofströssler, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers M. Bossuyt en L. François verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

Bij beschikking van 19 december 2002 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 12 juli 2003.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van S. en A. Malcikan

A.1. Volgens de verzoekers voor de jeugdrechtbank is in deze zaak opnieuw de problematiek aan de orde waarover het Hof reeds uitspraak heeft gedaan in het arrest nr. 10/97 van 5 maart 1997, waarbij werd gesteld dat artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in zoverre het de beroepstermijn van dertig dagen doet lopen vanaf de datum van de uitspraak.

Om de redenen vermeld in dat arrest moet ook de thans voorliggende prejudiciële vraag bevestigend worden beantwoord. Daarbij dient specifiek te worden vermeld dat het vonnis niet bij aangetekende zending, doch slechts bij gewone brief werd verstuurd.

Standpunt van de Ministerraad

A.2. De wetgever heeft de betwiste bepaling verantwoord door het feit dat hij verdragingsmanoeuvres van de ouders wilde voorkomen. Het Hof heeft reeds aanvaard dat maatregelen strekkende tot het bespoedigen van de gerechtelijke procedure in het algemeen en voor de jeugdrechter in het bijzonder een wettig doel beogen. Wat de proportionaliteit tussen de gehanteerde middelen en het nagestreefde doel betreft, gedraagt de Ministerraad zich naar de wijsheid van het Hof.

- B -

B.1.1. De in het geding zijnde bepalingen maken deel uit van titel V, hoofdstuk I, van het Burgerlijk Wetboek, dat handelt over de hoedanigheden en voorwaarden vereist om een huwelijk te mogen aangaan. Ze luiden :

« Art. 144. Niemand mag een huwelijk aangaan vóór hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

Art. 145. Om gewichtige redenen kan de jeugdrechtbank de in het vorige artikel vervatte verbodsbepaling opheffen. De vordering wordt bij verzoekschrift ingediend, ofwel door beide ouders, ofwel door een van hen, ofwel door de voogd, ofwel door de minderjarige indien de ouders of de voogd niet in het huwelijk toestemmen.

De procedure wordt ingeleid tegen een bepaalde dag. De rechtbank doet uitspraak binnen vijftien dagen, de ouders of de voogd, de minderjarige en de aanstaande echtgenoot opgeroepen en de procureur des Konings gehoord.

Hoger beroep kan binnen acht dagen na de uitspraak worden ingesteld en het Hof doet uitspraak binnen vijftien dagen. Tegen het vonnis of arrest is geen verzet mogelijk. »

B.1.2. De verwijzende rechter beoogt van het Hof te vernemen of artikel 145, derde lid, een discriminatie inhoudt doordat die bepaling de termijn van hoger beroep doet lopen vanaf de uitspraak van het vonnis van de jeugdrechter.

De prejudiciële vraag vermeldt niet met welke regeling de in het geding zijnde bepaling wordt vergeleken. In de motivering van het verwijzingsarrest wordt evenwel verwezen naar de algemene regeling van artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek volgens hetwelk de termijn van hoger beroep begint te lopen vanaf de betekening of kennisgeving van de uitspraak in eerste aanleg.

B.2.1. Het verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen dat voortvloeit uit de toepassing van verschillende procedures voor verschillende rechtscolleges in minstens gedeeltelijk verschillende omstandigheden, houdt op zich geen discriminatie in. Er zou slechts discriminatie kunnen zijn indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die procedures gepaard zou gaan met een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken partijen.

B.2.2. De in het geding zijnde bepaling werd in het Burgerlijk Wetboek ingevoegd bij de wet van 19 januari 1990, die de leeftijd vanaf welke men kan huwen op 18 jaar heeft vastgesteld en die de administratieve procedure waarbij dispensatie kon worden verleend door de Koning, heeft vervangen door een procedure voor de jeugdgerechten. De wetgever was van oordeel dat de procedure voor de jeugdgerechten het voordeel biedt dat de partijen worden gehoord en dat hoger beroep mogelijk is (*Parl. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 42/3, pp. 14-16; *Parl. St.*, Senaat, 1988-1989, nr. 634/2, p. 3).

Volgens de uitdrukkelijke wil van de wetgever is de procedure aan korte termijnen gebonden. De spoedige behandeling van het verzoek om dispensatie werd noodzakelijk geacht omdat de maatregel verband houdt met delicate sociale toestanden en de partijen niet lang in het ongewisse mogen blijven omtrent de uitkomst van hun verzoek (*Parl. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 42/3, pp. 14-16).

B.2.3. Het recht op hoger beroep kan worden onderworpen aan bijzondere ontvankelijkheidsvereisten. De procedure geregeld bij artikel 145 van het Burgerlijk Wetboek moet het voorwerp uitmaken van een beslissing in eerste aanleg en in hoger beroep binnen een termijn van vijftien dagen. In het licht van de door de wetgever nagestreefde doelstellingen is het pertinent om te bepalen dat geen verzet mogelijk is en dat het hoger beroep op korte termijn moet worden ingesteld.

B.3. Doordat de wetgever bepaalt dat de termijn voor hoger beroep loopt vanaf de uitspraak van het vonnis, heeft hij echter een maatregel genomen die niet redelijkerwijze evenredig is met het nagestreefde doel.

Die regel, in samenhang met de regel die het verzet uitsluit, kan tot gevolg hebben - de artikelen 770 en 792 van het Gerechtelijk Wetboek bieden geen informatiewaarborg die gelijkwaardig is met de betekening die de regel is en evenmin met de kennisgeving waarvan de wet het aanvangspunt van de termijn maakt in bepaalde gevallen - dat een partij die om een reden onafhankelijk van haar wil verstek heeft laten gaan niet in staat is enig beroep in te stellen. Die aantasting van de rechten van de verdediging is onevenredig met de nagestreefde doelstellingen. Die regel kan tot gevolg hebben dat de minderjarige zelf een rechtsgang wordt ontzegd terwijl de wetgever hem wilde beschermen tegen vertragende maatregelen vanwege diens ouders wanneer zij tegenovergestelde belangen hebben.

B.4. De vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 145, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het de termijn van hoger beroep doet lopen vanaf de uitspraak van het vonnis van de jeugdrechter.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 30 januari 2003.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts